కొత్త చిగుళ్ళు

నీలాకాశం కరిగి శరత్ కాంతిగా భూమిమీద వర్షిస్తోంది. బాపయ్య Protests కి ఎదురుతిరిగి మార్తాండమ్మకి పోతున్నాను, కాఫీకని వేగంగా. రోడ్డుపక్కన 'ముదుసలి ముకతె—ముగ్గుబుట్టవంటి తలతో....' విగ్గిరిగా చాలా బలంగా ముఖం ముడతల్ని ధిక్కరించే కంఠంతో, నీలాద్రిరాజుని సిగ్గుపరిచే బూతులతో తన విచారాన్ని నలుదిక్కులా భావకవుల గుండె లదర చాటుతోంది. ఆమె విలువలేని పుసికట్టిన కన్నీటిధారలు రొమ్ము మీద పట్టుకున్న శేగల కట్టల్ని తడుపుతున్నాయి, దీనజన ఆర్తిగీతలవలె. చప్పున old horse కి బ్రేకు వేశాను.

"పడుచు అమ్మాయి కాదు. భ్రమపడుతున్నారు. కళ్ళజోడు తీసి తగిలించుకు చూడండి" అంది ఓల్డు హార్సు.

"Old horse! నేనుకాదు. నువ్వు తగిలించుకో కళ్ళజోడు, నువ్వింకా చాలా పురాతన కాలంలో బతుకుతున్నావు. ఎన్నాళ్ళయింది నువ్వో పత్రికని చూసి! అందమైన యువతులు సినీమాల లోనేగాని, కథా వాస్తువులుగా పనికిరారిప్పుడు. మురికి ముసలి స్త్రీలూ, తమ శరీరపు లోపలి భాగాల్ని చేత్తో పట్టుకుచూపే భిక్షకులూ ఇప్పుడు హీరోలు. నీపేరప్పుడే కీర్తిశేషం కూడా కాకండా సమసిపోయింది తెలుగు వాఙ్మయంలో. చూడు, ముసలికవులంతా అభ్యుదయ మాత్రలు వేసుకొని నవ యువ్వనులై వేసవి పాఠశాలలలో పరవళ్ళు తొక్కుతున్నారు. మన మింక ఉపేక్షచేస్తే, మృతజీవసులమైపోతాము. ఈ ముసలామెలోని literary

possibilities గమనించు. ఈమె అక్కగారినే శ్రీశ్రీ పాడాడు. ఈమె చెల్లెల్ని చూశావా గోఖలే, పమిటవున్న కృష్ణశాస్త్రినిగా తయారు చెయ్యగలడు. ఆగు" అని అదమాయించి ఆపాను.

అరిగిపోయిన అణా ఇచ్చి కార్మిక కష్టఫలిత ఘర్మజల పరీతమైన బంగారచ్ఛాయలతో భూమాత కారుణ్యాన్ని చాటే తేగల కట్టని పట్టికెళ్ళాడుట, ఓ బూర్జువా విద్యార్థి. ఆ విద్యార్థి పూర్వీకుల శీలాల్లోని రహస్య ఘట్టాల్ని ప్రకటిస్తోంది ఈ నిరపాయ నిర్మల అమాయిక వృద్ధస్త్రీ.

అంతరాంతరంలో నాకు సానుభూతి తక్కువ కావడం చాతనేమో సదుద్దేశ్య సహితమైన నా ప్రశ్నలకి ఆమెనించి ఒక్క సమాధానమూ రాలేదు. ఆ విద్యార్థి తల్లిని చంద్రరేఖను వర్ణించినట్టు వర్ణిస్తోంది, ఆమె. ఒక్క రెండణాల నాణెంతో ఆమె విచారాన్ని అరికట్టి, నా ధనికత్వం మీది ఆమె కోపాన్ని సమయింప చేశాను.

"ఈగలు ముసిరే బోసినోటి" లోంచి మబ్బుల్ని చీల్చుకొని వొచ్చే చందమామవలె చిరునవ్వు వెల్వడింది.

ఆమె నిజంగా చాలా వృద్ధురాలు. నడుం సరిగా నిలవలేదు. ధనం కింద మూలిగే నా హృదయంలోంచి కూడా దయ కలగకంశా ఆపలేక, ఆమెని ప్రశ్నించాను.

అణాకాసుపడ్డ ఆటోమాటిక్ మెషినులోనించివలె ప్రత్యుత్తరాలు వొచ్చాయి నాకు.

ఆమెకి దిక్కులేరు. అంటే ఇద్దరు కూతుళ్ళున్నారు, అల్లుళ్ళున్నారు, మనమలున్నారు. కాని ఎవరూ చేరనీరు ఆమెని.

ఇంతలో మా పక్కకి ఒక నారింజకాయల కర్షకుడూ, ఒక గడ్డిమోపు కార్మికుడూ చేరి చూస్తున్నారు.

ఆ ఇద్దరు అల్లుళ్ళూ ధనము సంపాయించి బూర్జువాలై యీ ముసలమ్మని వెళ్ళకొట్టారనుకున్నాను. ఆ అన్యాయాన్ని భరించలేక తల్లిప్రేమ సినీమాలో కన్నాంబ నటించినతరవాత కూడా, ప్రజలు ఇంత ధర్మ విరుద్ధంగా మాత్రు దేవతల్ని ఇట్లా హింసిస్తున్నారా అనే కోపంతో, "చూశావా?" అని ఓల్డుహార్ట్సుని ఒకతన్ను తన్నాను.

"ముసలమ్మా! నీకేం భయంలేదు, నేనున్నాను. నువ్వు మా ఇంటికి రా. నీ సంరక్షణ నేను చూస్తాను. నేను యవ్వన స్త్రీలకు రక్షణ నిస్తాననే మిషతో చేరతీసి, వారికి మానభంగ మొనర్చి మా ఇంటిపక్కన దీక్షితులు గారి ఆంధ్రదోమల మహాసభా మంటపాలైన సైడు కాలవల్లోకి ఈడుస్తు న్నానని నాప్రియ మిత్రులందరూ అపోహపడుతున్నారు. నాధవళకీర్తిలోని ఆ మలిన రేఖను, నీ పాద ధూళిచేత పునీతం చేసుకుంటాను" అన్నాను ధైర్యంగా, రేషన్ సంగతి మరిచి.

"ఈ తేగలు అమ్ముకుని వొస్తాను" అంది.

"వాటి ఖరీదు నే నిచ్చేస్తాను. ఈ అందమైన ఎండలో నువ్వు వీటిని అమ్ముకుంటో వీధి వీధులు దిక్కులేకంతా తిరగడం నేను భరించ లేను. అదీగాక నువ్వు మళ్ళీ కనపడకపోతే, తిరిగి నీ వంటి నిర్భాగ్యపు మురికి ముసలమ్మ మళ్ళీ నా కెన్నాళ్ళకు లభ్యమౌతుందో ! ఏమాత్రం శుభ్రంగావున్నా, కొంచెం ఏమూల యవ్వనమున్నా, అందమున్నా నా మిత్రులు నన్ను క్షమించరు. నా మలిన చరిత్రకి విముక్తి వుండదు. నువ్వు ప్రత్యేకమైన అందవికార, అసహ్య అవతారమూర్తివి. నిన్ను వొదలను. నీ లోంచి నాకు Possibilities చాలా కనపడుతున్నాయి. మన ఇద్దరి ఈ నిమిషపు సమ్మేళనం అనంతకాలం నించి నిర్దేశింపబడి వుండినట్లు నాకు చాలా స్ఫుటమౌతోంది."

ఈ గొప్ప దీర్ఘ, రాల్గరగించ గల ఉపన్యాసాన్ని చాలా విసుకుగా విని ఆమె.

"ఎంత ఇస్తారంది?" అనుమానంతో.

అనలేదు గాని, తియ్యమాటలు చెప్పి, ఆమె తేగల్ని స్వకీయా క్రాంతం చేసుకునేట్టున్నాడు ఈ మేకచర్మం కప్పుకున్న బూర్జువా పులి అని అనుమానించిన చూపు తోచింది నాకు ఆమెలో.

ఏవీ ఆ తేగలు! ఏ తేగల్ని, తిండిలేని కార్మికుడు, ఎండిన నేలను బంగారు వంటి ఘర్మసలిల బిందువులతో తడుపుతో తవ్వి, పిల్లలు చీకి, ఈగలు ముసిరిన తాటి టెంకల్ని గోతిలోనాటి, లోక కళ్యాణార్థమై పండించాడో, ఏ తేగ టెంకల్ని, సంసార మహాభారవహాయగు యే దొడ్డ ఇల్లాలు మట్టిగాజులు గణగణ ధ్వనులు చెన్నార, కుండలతో సలిలము తెచ్చి తడిపిందో, ఆ తేగల్ని నాపాడు దరిద్రపు కొరగాని, ఉచితంగా, అన్యాయంగా, గుమాస్తా పనిచేసి, ప్రజల గొంతులుకోసి కార్మికుల్ని మోస పుచ్చి, మా ముత్తాత కూడపెట్టి ఇచ్చి నన్ను బూర్జువాని చేసిన చిల్లర డబ్బులకు అమ్మమన్నాను.

అయిదు కట్టల్ని చూపించింది, తమ సృష్టి కర్త దరిద్రాన్ని చాటే ఎండు తేగల్ని.

"ఎంత?" అన్నాను.

"పదణాలు."

"మరి కట్ట అణాకి అమ్మావుగా ఆ కుర్రాడికి!"

అన్నాను ఆ మాటలు అనలేక—కపటమూ, మోసమూ, ఇట్లాంటివి ఈ పాటకపు జనంలో ఎప్పుడూ వుండవనే సోదర కవుల పాటల్ని తోసివెయ్యలేక.

"వాడా!" అని మళ్ళీ బూతులు ప్రారంభించింది. అగదు.

ఇంక భరించలేక ఆమెకి పదణాలా చెల్లించి, నా వెంట రమ్మన్నాను. తోవ పొడుగునా, నాకు అమ్మిన తేగల్ని తొరతొరగా తింటో నా వెంట బైలుదేరింది ఆమె. ఇంటి దగ్గిర ఆమెని వంట ఆమెకి అప్పగించి "చాలా జాగ్రత్తగా చూడు. ఈమెని వెళ్ళనీకు" అన్నాను.

అనేటప్పటికి నా వృద్ధ అతిధి కళ్ళెర్రచేసి, "ఎందుకు వెళ్ళనీదు?" అంది. ఆ గర్జనలో నాకు, నేను బ్రిటీషు సామ్రాజ్యపు స్వతంత్ర పౌరుని, స్వాతంత్ర సమరం సాగించిన కార్మికకోద్యమ మూలవిరాట్టును, నా స్వాతంత్రాన్ని అరికట్టచూసే హక్కు నీకెట్లా వొచ్చింది? అని ఆమె విప్లవ భేరీ నినాదం చేసినట్టయింది.

"నీకు వెళ్ళవలిసిన పనేముందీ? రాత్రికి భోజనంచేసి ఇక్కడే వుండు గాని" అన్నాను హీనస్వరంతో.

"ఇప్పుడో?" అంది.

"టీ తాగుతావా ?"

"ఆ తాగుతాను, తాగివెళ్ళి రాత్రికి వొస్తాను" అందీ, నాకు అమ్మిన మూడో తేగ తిని కట్టలోంచి నాలుగో తేగని బైటికి లాగుతో. అవును, ప్రేమవల్ల సానుభూతివల్ల నాలో నమ్మకం కలిగించి ఈమె దీన క్షుదార్తి దారుణ చరిత్రతో పత్రికల్నించి, మాసిపోతున్న నా పార స్వత కీర్తికాంతిని తిరిగి ప్రజ్వలింప చేసుకోవాలని, చాలా నేర్పైన cunning plot మనసులో వేసుకుని, "సరే, నీ ఇష్టం" అన్నాను.

బడికి చాలా గర్వంగా నడిపించాను నా ఓల్డు హార్సుని.

"చూశావా, అగనన్నావు. తెలివితక్కువ కుర్రదానివని వొప్పుకో ఇప్పుడన్నా, కాలంతో కదలాలి మనం కూడా. నీకీమధ్య వెనక పిర్రలకి

తెల్ల రంగు పూయించుకుని ఎఱ్ఱ అద్దం బిళ్ళ తగిలించుకున్నావా లేదా? "ముసలిదాని నైనాను. ఎముకలు కిరకిర మంటున్నాయి. వేగంపోయింది. ఈ వయసులో నాకీ అందాలన్నీ ఏమిటి" అన్నావా? దేశంలోని కవులందరూ పమిటలు వేసుకు అభ్యుదయిస్తోవుంటే, నన్ను మాత్రం ఇంకా పురాతన శృంగార రసాన్ని పిండుతూ కూచోమంటావా? చూసుకో. ఎంత గొప్ప ప్రజానీక ప్రచారకమైన వచన బుర్రకథలు రాయబోతున్నానో?" అని వేగంలో బ్రేకులు బిగించి అదిలించాను. సిగ్గుపడి తలొంచుకొని మారు మాట లేకంగా పరిగెత్తింది ఓల్డు హార్సు. తెల్ల పిఱ్ఱలు ఎగరవేసుకుంటో.

బిళ్ళ కూడా, "ఎవరనుకున్నారో మీకు పాతాలు చెప్పేది! రోజూ మల్లే చూడకండి, ఈనాటినుంచి కొత్త దృష్టితో గౌరవంతో, కొత్తచిగుళ్ళు ధరించిన వసంత వృక్షాన్నిమల్లే చూడండి నన్ను" అంటో కూచున్నాను. కాని స్టూడెంట్లు అదేం గమనించినట్టు అట్టే కనపళ్ళేదు నాకు.

"నా నవీన యోగ్యతను గమనించకండా మా హెడ్మాష్టరు నన్నో మీటింగులో రాత్రిదాకా చెట్టుకింద కూచోమన్నారు.

"నాకోసం ఇంటిదగ్గిర ఎవరు ఎదురు చూస్తున్నారో మీకు తెలుసునా? ఈ దేశపు వెన్నెముక, భూమి సారం, Salt of the earth.

తమ యుదకంబు వాహినులు త్రావని భంగి.

తన మూలిగల్లోంచి, రక్తం పిండి, ప్రజలకి తన దారుఢ్యాన్ని ప్రతిఫలం కోరక అర్పించిన త్యాగమూర్తి నాకోసం యెదురు చూస్తోంది" అని నా చూపుల్లోంచి మౌనంగా తెలియ చెయ్యాలని చూసినా, బూర్జువా విద్యలో మునిగితేలే ఆయన తలకెక్కలేదు సూర్యుడు ఆకాశాన్ని ప్రేతాగ్ని చితులతో, ఘాతాల అరుపులతో, క్షుధార్తి రక్తస్రావాలతో, ప్రపంచ ప్రళయ నినాదాలతో బాధిత ప్రజా హాహారవాలతో, ఆకళ్ళ అరు

షులతో, శ్మశాన వాటికలతో ధన పిశాచ కాళి లక్ష నాళికలతో, అధికార రాక్షస శేష సహస్ర ఫణాభీషణ విషాధూమాలతో, ప్రపంచాన్ని నించాడు, ఆ శాంత సాయంకాల సమయంలో.

నే నింటికి బైలుదేరేప్పటికి, ధనికవర్గ విజయాంధకారాలు లోకాన్నలుముకున్నాయి, కాని పడమట మాత్రం, శుక్రుడు. 'ఇంకెంతకాలం?' అన్నట్టు. ఆశా కాంతులతో చీకటిని చీలుస్తున్నాడు.

"ఏదీ, ఏదీ! నా కన్నుల కరువుతీర చూడనీ. ఏదీ! నా కీర్తి ధనం? కార్మికలోక హృదయదీపం? భారతమ్మ సౌభాగ్యమణి? ఏదీ?"

అంటో ఇంటో ప్రవేశించాను.

"ఎవరు? ఆ ముష్టిముండేనా? పోయింది. అప్పుడే నడిచింది." అంది మూర్ఖురాలు, నేనిచ్చే జీతం నలభై యేడు రూపాయలయ్యేట్టు నా దగ్గిర కూడబెట్టుకున్న ఆస్తి పిశాచి నావంట ఆమె.

"ఎందుకు వెళ్ళనిచ్చావు? కొంప తీశావు. నా గుండె చీల్చావు, నా కథని నాశనం చేశావు, నా కీర్తిని కాల్చావు" అని దూకాను.

ఓల్డు హార్సు సకిలించింది.

నోరు మూయ్యమని దాని Stand ని ఓ తన్ను తన్ని నిలిపి, వొంటామె మీదికి తిరిగాను భీషణంగా.

"ఏం చెయ్యను? ఆకలేస్తోంది. తొరగా వొంట చెయ్యమంది, మీకు దడిసి పప్పులుసూ, చాపలకూరా చేశాను. వడ్డించమంది. తినేముందు నల్ల మందు పెట్టమంది. లేదన్నాను. మండిపడి, తనని ఎందుకు పిలుచుకు వొచ్చారని మిమ్మల్ని తిట్టి, బాగా తిని వెళ్ళిపోయింది."

"ఎక్కడికి వెళ్ళి వెతకను?" శ్రీరాముడన్నా అంత జాలిగా అని వుండడామాట.

"ఎక్కడో చెప్పింది ఇల్లు, పావుతులం నల్లమందు పట్టుకుని రమ్మంది మిమ్మల్ని. చీపిరి వెంకన్నట, తుళ్ళవారి వీధిలో వెళ్ళండి." అని నవ్వింది ఆ హృదయం లేని Non producer.

నల్లమందు సంగతి సరిగా మనసులోకి తీసుకోడానికి వ్యవధి లేదు. నేను, దీపంలేని ఓల్డు హోర్సుని మళ్ళీ రోడ్డుమీదికి తీసి ఎక్కి కదిలాను. ఆ తుళ్ళవారినందు వెతుక్కుంటో అనేక వేలమంది ప్రియులకి గుడ్డి వెలుతురు నిచ్చి తోవ చూపిన నక్షత్రాలు, నాపై ప్రేమ కిరణాల్ని జీవితమంతా ప్రసరించిన నక్షత్రాలు నివ్వెరబోయి చూస్తున్నాయి. నా ఈ నవీన అన్వేషణని.

మామూలు పాటక గృహపరిమళం. ముదిరిగిన పేడ వాసన, నాకు తెలిసింది నాగోల్ చేరువకి వొచ్చానని. పక్క ఇంటి ముసలాయన తను తలపూపాడు వెంకన్నగారి ఇల్లు పక్కదేనని.

తాటాకుల ఇంటి అరుగుమీద కిరసనాయిలు బుడ్డిదగ్గిర ఓ కుర్రాడు, బొతుల వేళ్ళమధ్య చర్మమెందుకు వుంటుందో వ్యాకరణోక్తంగా కింద పడుకున్న గజ్జి కుక్కపిల్లకి వినిపిస్తున్నాడు.

"ముసిలమ్మ వుందా?" అని అరిచాను సైకిలుగంట వాయించి !

"ఆ కుర్రాడు కిరసనాయిలు పొగని కళ్ళనించి తుడుచుకుంటూ మాట్లాడలేదు. మళ్ళీ కసురుతో అడిగాను. లోపల్నించి ఒక ఆమె గుమ్మంలోకి వొచ్చి,

"ఎవరు?" అంది.

"ముసలమ్మ వుందా ?"

"ఏం ముసలమ్మ ?"

"మీ అమ్మగావును, తేగలు అమ్ముతుంది?"

"అయితే?"

"వుందా ?"

"వుందా !!!"

సంభాషణ చాలా జోరుగా నడుస్తోంది.

"ఉందా అన్నాను!" అన్నాను.

"వుందా అన్నారా? ఎవరు?"

"ముసలమ్మ ?"

"ఏ ముసలమ్మ?"

"మీ అమ్మగావును... "

ఇట్లా ఈనాటి వరకూ ఆ సంభాషణ నడుస్తోవుండేదే, కాని ఇంతలో ఆ అబ్బాయి, ఇంకా బళ్ళో మాయంకాక మిగిలిన ఏ సహజ కార్మిక మేధాశక్తితోనో.

"అమ్మగావునే" అన్నాడు.

అప్పుడర్థమయిందిగావును ఆ అక్కకి, చాలా తెలివిగలది గనక.

"అమ్మా ! మా అమ్మా ! మా అమ్మే నన్నమాట. ఎందుకు మా అమ్మ !"

"పని వుంది."

"ఏం పని ?"

"మాట్లాడాలి. ?"

"ఏం మాటలు?"

నిఘంటువులో పదాలకోసం తడుముకున్నాను. వ్యవహారం,

వ్యాపారం, సంయోగం, ప్రజాసేవ,పరస్పర సహకారం, ఇట్లాంటివి, కాని వీటికైనా 'ఏం?' అని ముందు చేరిస్తే, మళ్ళీ అనంతకాల పర్యవసానం వరకు అట్లానే సంభాషిస్తో వుంటామని గుక్క తిప్పుకున్నాను. సాధారణంగా ఇన్ని మాటలా అడిగి, చివరికి లేదనో, మాకు తెలీదనో, అంటారు. అదికాక, ఎవరికోసం అడుగుతున్నామో వారిని హత్య చెయ్యడానికో, వారిద్వారా ఇల్లు కొల్లగొట్టడానికో వొచ్చినట్టు మాట్లాడతారు. ఏమీ తెలీని అమాయకులైన యీ పాటకజం.

"మీ అమ్మ మా ఇంటో వుంటానని...."

"మా అమ్మ మీ ఇంటో ఎందుకు వుంటుంది?"

"వుంటానంది."

"ఎందుకు వుంటానంది ?"

"నేను వుండమంటే."

"ఎందుకు వుండమన్నారు ?"

సరే మళ్ళీ పాట మొదలా?

ఇంక చాతగాక గుటకలు మింగుతున్నాను. చదువుకునే కుర్రాడు ఆ పుస్తకం మడిచి, పువ్వులోని భాగాల్ని వాల్లెవేస్తున్నాడు. కీలకములు, పత్రములా, కీటకములా అంటో.

ఇంతలో వెనకనించి ఎవరో,

"ఎవరది?" అన్నారు.

అమ్మా! మొగ కంఠం.

"ఎవరో! అమ్మతో పనిట ఈయనకి–" అంది.

"ఐతే!" అన్నాడు దూకుడుగా విసుకుతో.

మళ్ళీ మొదలా !

"ఇంటో లేదా!" అన్నాడు వెళ్ళిపోతో, చుట్ట నోట్లోంచి తియ్య కండానే.

"వుంది."

"అయితే..." అన్నాడు వెనక్కి తిరిగి.

ఆమె మాట్లాడలేదు.

వెడుతున్నాడు. ఏం చెయ్యను?

ఏం మంచిబుద్ధి పుట్టిందో చప్పున తిరిగి,

"ఏమిటి గాడిదలాగు అట్లా గుమ్మానికి అడ్డంగా నుంచుంటావు? పో మొద్దూ, పిలు ముసలిముండని." అన్నాడు ఆమెని. ఆమె కదల్లేదు.

"కదులుతావా, పెమికలు విరగతన్ననా?" అని ఆమెని అని.

"శుద్ధ అడివిమొద్దు. దానికి బుద్ధిలేదు." అని వెళ్ళిపోయినాడు. గతిలేక ఆ ఇల్లాలు "రండి లోపలికి" అంది హీనస్వరంతో.

నా విజయ భేరిని ఓల్డు హార్సు జీనుమీద మోగించి లోపలికి నడి చాను. చీకటి, బస్తాలు, పెట్టెలు, పిడకలు.

ఆ వెనక దొడ్డివేపు పాకలో చుట్టకాలుస్తో పడుకుంది నా కథా నాయిక.

"ఎవరో వొచ్చారు నీకోసం."

"నాకోసం?" అంది చుట్టలోంచి.

"ఏం? వొచ్చేశావు?"

చప్పున ప్రాణం వొచ్చింది ఆమెకి. నామీద ప్రేమ గౌరవాలు వెల్లివిరియ.

"తెచ్చావా?" అంది.

"ఏమిటి?"

"నల్లమందు."

"సాయంత్రంనించి తిట్టిపోస్తోంది. ఎవర్నో అనుకున్నాను. మిమ్మల్నేనా" అని మొదటిసారి నన్ను ఎగాదిగా చూసింది ఆ ఇంటామె. ఆని, కొంచెం సహృదయంగా,

"ఇదెక్కడ దొరికింది మీకు?"

"దిక్కులేదటగా? మీరెవ్వరూ చేరనీరుట."

"అందా? దిక్కులేదందా?" అంటో నిలవబడ్డదల్లా విరగబడి నవ్వుతో కూలబడి, చేతిని వెనకనానించి ఒకటే నవ్వుతోంది. ముసలిది కోపంతో గురగురమంటోంది. ఆ నవ్వు విని ఆగాను. ఏం బలం, ఏం సంతోషం, ఏం కొంటెతనం! ఏమిటా కంఠం? సిగరెట్టు తీసి, వెలిగించుకునే మిషతో అగ్గిపుల్ల గీసి చూశాను ఆమెని.

పద్దెనిమిదేళ్ళుంటాయి. నవ్వుతో తొలగిన పైటని సద్దుకునే వుద్దేశ్యంలేదు. రవిక చిరుగుల మధ్య నక్షత్రాలు అద్దం చూసుకుంటున్నాయి. ఆ వొక్క దృశ్యంతో ఆమెమీది నాకసి అంతా కరగడమే కాదు, ఆవిరయ్యింది.

"ఎందుకు నవ్వుతావు?" అన్నాను పరిచయంగా.

"అయ్యో వెర్రిబ్రాహ్మడా? బ్రాహ్మలేనా!—అనుకున్నాను. కాదా? అవునా కాదా? ఇంతకీ. పోసిలే దాని మాటలు నమ్మారా?" అని నవ్వుతోంది.

"ఏమిటే ఆ వెధవ నవ్వు, వాడు రానీ".... అని బూతులు పూస్తోంది. ముసలిది దొంగతో కలిపి.

"పదండి ఇంటికిపోండి. దానితో ఏమిటి?"

ఆమె మాటల్లో వివేకం నాకుగోచరిస్తోంది. కాని స్పష్టంగా తెలిసే వివేకాన్ని అంగీకరించి వర్తిస్తే మానవులెందుకౌతారు. ఈ ఎండమావుల వెంట పరుగులెత్తుతో, ఎట్లా వొదలను. నా పురోకీర్తి సౌధపు పునాది శిలని ఎట్లా వొదిలిపోనూ?

"మరి...."

"మరీలేదు, గిరీలేదు, పదండి." అని నవ్వుతో ఓ తోపు తోసింది.

పెక్కు మీద వుండక పాటక జనంతో విద్యాధికులు కలిసి మెలగా లంటున్నారు కాంగ్రెసు అధికార్లు. ఆ కారణంవల్ల ఆమెకి దగ్గిరిగా జరిగాను.

"ఈ ముసలామెని, మీ తల్లిని, తిండి పెట్టకండా ఇంట్లోంచి తరి మారటకదూ. ఈ వృద్ధాప్యంలో ఏమైపోతుందనుకున్నారు? వొంట్లో సత్తువ వున్నన్నాళ్ళూ...."

చాలా సీరియస్ ధోరణిలో ప్రారంభించాను. బాగా చివాట్లు పెట్టాలి. యీ బుద్ధిలేని పాటక జనాన్ని అని బిడ్డల బాధ్యతలూ, ఆర్థిక స్థితీ, ఈ ముసలివాళ్ళకి కమ్యూనిస్టులు ఏం ఏర్పాట్లు చెయ్యబోతున్నారో. ఈ విషయాల మీద గంభీరోపన్యాసం తయారు చేస్తున్నాను నా మనో ఫ్యాక్టరీలో.

పకా పకా నవ్వుతోంది ఆ పడుచు ఆమె. బూతుల్నీ, మాటల్నీ, కోపపు శబ్దాల్నీ కలిపి వొదులుతోంది ముసలామె.

"దాని దగ్గిరకాదు అది మాట్లాడనీదు. ఇట్లారండి." అని నా జబ్బ పట్టుకుని తీసుకుపోయింది చీకట్లోకి.

ఆ స్పర్శ బావుండడంచేత ఆమెవెంట నడిచాను. ఓ గేదెని దాటి వెనక చిన్న గడ్డివాము దగ్గిరికి చేరుకున్నాము. సరే, ఇంకేముంది? చాలా

వివరంగా ఆలోచించే చలం గడ్డివాముల్ని ఏరాడు తన ప్రియుల ప్రేమ రంగాలకి అనిపించింది. ఆమె అడగకండానే గడ్డివామిలో కూచున్నాను. ఆమె నా పక్కన కూలబడి.

"ఆ సిగరెట్టు తీసెయ్యండి. అదెందుకూ అడ్డం? గడ్డివామంటు కుంటే నలుగురూ చూసిపోతారు."

కాని నా వ్యవహారంలో రొమాన్సు కలపతలుచుకోలేదు. ఈ ముసి లమ్మని తీసుకుపోవాలి నావెంట.

"మరి కానీ...." అన్నాను.

"నేనా?" అంది నామీద అనుకుంటో.

"ఇంత మంచిదానివి...."

ఎందుకు తల్లి ని వెళ్ళకొట్టావు అనబోయినాను.

ఏ మంచితనం చూసి అంటున్నానో ఆలోచించకండానే.

కాని తీరా....

"చుట్ట కాలుస్తావా" అన్నాను. పూర్వజన్మ సంస్కృతికి కట్టుబడి.

"కాల్చను. ఘూడండి"

అని మామూలు సినీమా act చేసింది.

వేరుశనక్కాయలు గంటకింద తిన్న పరిమళం వేసింది, ఆ పవిత్ర కార్మికాంగన మధుర ముఖారవిందంలో.

"నీకు ఇంటో పనిలేదా?"

"లేదు. పొద్దుపోయిగాని రాడు."

"తాగుతాడా?"

"తాగడు. పిసినారి, కాని తంతాడు. బంఢ....ఇదేమిటి?" అని నా షర్టు జేబులోంచి రుమాలు తీసింది.

"భయపడకండి, తీసుకోను. నాకు రుమాలుంటే ఎక్కడ పెట్టుకుంటాను?"

ఎట్లా పెట్టుకోవాలో చూపి, ఇంక నా చేతిని తియ్యలేదు. రుమాలు మీది వట్టివేళ్ళ పరిమళం, మమ్మల్ని ఏకం చేసింది.

చాలా తొందరగా, ఉపోద్ఘాతాలూ, బెట్లూ, సిగ్గులూ, అనుమానాలూ, భయాలూ, ఏంలేకండా, ఆ గడ్డిమీదే, ముద్దు కృష్ణ వచనంవలె, ధారాళంగా చలంగారి కథ సమాప్తి అయింది.

చాలా అందంగా శలవు తీసుకున్నాను. గొప్ప తృప్తితో. నేను ఓల్డు హార్సుని వెతుక్కుంటో వుండగా, లోపల్నించి పిలిచింది. కుర్రాడు ఇంగ్లీషు పుస్తకంతీసి ఘోరమైన ఉచ్చారణలో.

A man, and a woman.

అని చదువుతున్నాడు. నా మనసులో ఆ వాక్యం పూర్తిచేసుకుంటో లోపలికి వెళ్ళాను.

"ముసలిదాన్ని తీసికెళ్ళకండా వెడుతున్నావు" అంది. నా ఓల్డు హార్సు వాకిట్లో పకపకా నవ్వింది.

"మారదామని ఎంత యత్నిస్తేనేం ఎట్లా తప్పించుకుంటావు? కథ చివరికి పూర్వపు పంథాలోనే పడ్డది. పుటకతో పుట్టిన బుద్ధి...." అంటోంది, నా old horse.

"చప్పున తెలివి తెచ్చుకుని, ఆమె బుజాల్ని పట్టుకుని, ఆమె నవ్వుని పూయించేస్తో.

"మరి మీ అమ్మని...."

"అదా! దాన్నెవరు వెళ్ళకొట్టారు? రోజుకి అర్ధరూపాయి నల్ల మందు తెమ్మంటుంది ఆ ముండ. మా అక్క ఎంత లక్షణంగా చూసేది

చీన్ని! దాని మొగుడికీ దానికీ తంపులుపెడితే మా బావ పక్కలిక కొట్టి తరిమాడు, మారాజు ఈయన దయగానే చూస్తారు. కాని దీనికి...."

అంటో మళ్ళీ నా బుజాలు పట్టుకుని దగ్గిరికి లాక్కుని వేళ్ళాడు తోంది.

బైట కిర్రు చెప్పులు.

వొదిలింది నన్ను.

"ఇంకా వున్నావా?" అంటో వొచ్చాడు ఆ యోధుడు.

"ముసల్దాన్ని తీసికెళతామంటా రేమిటి?" అంది ఆమె.

"తీసుకుపోనీ, తెలిసి వొస్తుంది" అంటో గదిలోకి వెళ్ళాడు.

"రండి. తీసుకుపోదురుగాని," అని నన్ను మళ్ళీ దొడ్లోకి తీసి కెళ్ళింది. వొదలదు.

ఏం ఆత్రుత! ఇంక మళ్ళీ తనకి ఎన్నటికి ఈ అదృష్టం కలుగు తుందన్నట్టు!

"ఎక్కడ మీ ఇల్లు?"

"చాలా దూరం."

"మళ్ళీ ఎప్పుడు?"

"ఎప్పుడో!"

"రారా? రారా? రారా?"

ఏడుస్తోంది.

"నన్ను వెళ్ళనీ....నీ మొగుడు...."

నా మాటలు వినపడటంలేదు.

"నామీద వొట్టు— నువ్వు కనపడకపోతే చచ్చిపోతాను. వొట్టెయ్యి...ప్రమాణం చెయ్యి...."

నా చేతుల్ని తన వొంటిమీదికి తీసుకుంటుంది. నా పెదిమల్ని మోహాన్ని కార్మికాధర సుధారసంతో తడిపేసింది.

తోసేసి వొదిలించుకుని ఓల్డు హార్సెక్కుతున్నాను.

లోపల్నించి అతను "ఏమండోయ్" అని కేకవేశాడు.

ఏమిటబ్బా! అని కొంచెం భయపడ్డాను.

"ఇదిగో ఇది పారేసుకున్నారు."

అని నా జేబురుమాల, నాకిచ్చాడు—మరి ఆ వట్టివేళ్ళ పరిమళానికి ఏం సమాధానం చెప్పుకుంటుందో ఆమె.

"వీళ మూడణాలు చొప్పున రెండు పలాలు రెండు తులాలు." అంటున్నాడు కుర్రాడు.

ఇంటికి తొక్కుతో, ఓల్డుహార్సు! నిన్ను అన్యాయంగా చాలా తిట్టాను. నా సంగతి నాకన్న నీకే బాగా తెలుసుననుకుంటాను. మామూలు ప్రకారం రంగుచీరల దగ్గిరే వేగం మందగించు ఇంక ముసిలమ్మల గొడవ వొద్దు.

"ఆంధ్ర సారస్వత కార్యాలయం మద్రాసు హైకోర్టు కట్టడాల్లోకి మార్చారు. ఇంక మనజోలికి ఎవరూ రారు. నిద్రపోదాం పద" అన్నాను, ఉదయించే చంద్రుడికేసి చూస్తో.

*